

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№1

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, yanvar.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikrarov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INSON KAPITALINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	52
Dilnoza Ruziqulova Xoliqovna	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XALQARO TAJRIBA	60
Maksumova Umidaxon Sadikjonovna	
ОЛИГОПОЛИЯ И ТЕОРИЯ ИГР	64
Камилова Наргиза Абдукаххоровна, Наимов Самандар Раджабович	
ЦИФРОВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ: НОВАЯ ЭРА ЭФФЕКТИВНОСТИ	67
Каракулов Фарход Зайпудинович	
MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING INNOVATSION YECHIMLARI	72
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
MOLIYAVIY AKTIVLARNING IQTISODIY MOHIYATI VA TIJORAT BANKLARIDA ULARNING SIFAT MEZONLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	77
Iskandarova Munisa Hasan qizi	
MOLIYAVIY RISKLARNI BOSHQARISHDA SUN'İY INTELLEKTNI QO'LLASH IMKONIYATLARI	82
Xojiyev Jaxongir Dushabayevich, To'xtayev Kamol Po'latovich	
MARKETING VA BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA TAYYOR KIIYIMLARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	87
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
NAMANGAN VILOYATI QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA MODERNIZATSIYA JARAYONLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI	93
Odilova Malika Abdushukur qizi	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	98
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
ТУРИЗМ КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ	103
Артикова Шохида Ильясовна	
MINTAQALARDA OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI INNOVATSION SALOHİYATINI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	107
Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich	
THEORETICAL ASPECTS OF SERVICES IN THE CONTEXT OF UZBEKISTAN'S ECONOMIC TRANSFORMATION	114
Umidjon Normurodov, Qodirov Yusufbek Suyunbek ugli	
РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ МАРКЕТИНГОВЫХ ИННОВАЦИЙ	120
Расулов Нозимжон Набиджонович	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING JORIY QILINISHI VA UNI OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI.....	125
Saburov Jumanazar Saliyevich	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI VA ICHKI BOZORNI KENGAYTIRISH IMKONIYATLARI	129
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Убайдуллаев Худоёр Бахтиёр угли	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARI SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI.....	141
Xayitov Rustam Burxonovich	

BARQAROR MOLIYALASHTIRISH KONSEPSIYASIGA MUVOFIQ “YASHIL” INVESTITSIYALARNI RIVOJLANTIRISH.....	146
Abduraxmonov Alimardon Sodiq o'g'li	
BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISH.....	151
Dushamov Maxmudjon Maksudbekovich	
HUDUDLARDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI	159
Ibodova Dilsora Ibodovna	
INVESTITSION PORTFELLARNI SHAKLLANTIRISH, BAHOLASH VA BOSHQARISH	165
Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Abdullaeva Shohista	
KICHIK XIZMATLAR FAOLIYATINI RASMIYLASHTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGI KO'RSATKICHLARINI OSHIRISH.....	170
Xalimbetov Farxad Bagibekovich	
MONOPOLIYAGA QARSHI BOSHQARUV TIZIMINI RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA VA MILLIY YONDASHUVLAR.....	173
Akbarov Jasur Ikromjon o'g'li	
СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ДИНАМИКИ И СЕЗОННОСТИ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	179
Салиходжаева Умида Абдуакбар кизи	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI TALABNI PROGNOZLASHNING CHAKANA MARKETING INNOVATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI ROLI	186
Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi	
TEMIR YO'L YO'LOVCHI TASHISH KORXONALARI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MODELLARI	200
Eshboyev Ulug'bek Farxodovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY HISOBOT VA AUDIT METOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	205
Zufarova Zilola Raxim qizi	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILLARI	216
Rahmonqulov Temirbek Eshmamatovich	
MULKIY SOLIQLARNING MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI TA'SIRINI BAHOLASH.....	222
Aliyarov Olim Abdug'aparovich	
AVTOMOBIL SANOATIDA MAHSULOT BILAN BOG'LIQ XIZMATLAR TASNIFI	231
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
UY-JOY FONDINI SAMARALI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI.....	236
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
TURIZMNI IQTISODIYOTDA TO'G'RIDAN TO'G'RI TA'SIRINI STATISTIK TADQIQOTI.....	241
Jumanova Zilola Tuychiyeвна	
RIVOJLANGAN DAVLATLAR BANK EKOTIZIMLARI VA O'ZBEKISTON BANK EKOTIZIMLARINING RIVOJLANISHI VA QIYOSIY TAHLILI	248
X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM TIZIMI UCHUN DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA BOSHQARUV METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	254
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	
OROL BO'YI MINTAQASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI INNOVATSION BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	259
Umarova Xusnora Dilmurod qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISHCHI KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	264
Xolmurotov Salimbek Eshbekovich	

INNOVATSION KLASTERLARNI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMI.....	269
Quliyev Begimqul Melikovich	
ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ.....	276
Ахмедов Самандар Сайфуллоевич	
АГРОЭКОТУРИЗМ КАК НАПРАВЛЕНИЕ ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ УЗБЕКИСТАНА.....	281
Хайдаров Ойбек Зоирович	
THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON SERVICE QUALITY AND CUSTOMER SATISFACTION IN THE HOUSEHOLD SERVICE SECTOR: EMPIRICAL EVIDENCE FROM SAMARKAND REGION	287
Pardayev Sherzod Xolmurodovich, Yuldosheva Zulfizar Sayfullayevna	
DEVELOPMENT OF INTERACTIVE MODELING METHODS FOR THE SYNTHESIS OF INTELLIGENT CONTROL SYSTEMS FOR TECHNICAL OBJECTS IN THE DIGITAL ECONOMY.....	293
Mamutova Aygul Kalmurzaevna	
TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISH MASALALARI.....	298
Abdurazakova Nasiba Sultanovna	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGI TRANSFORMATSIYASI VA UNING MOLIYAVIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI.....	303
Tashmuxe'dova Yayra Atxamovna	
ZAMONAVIY AXBOROT TIZIMLARI ORQALI SOLIQ QARZDORLIGINI UNDIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL	308
Maxmadustov Jalol Maxmadustovich	
TA'LIM MIGRATSIYASI VA INTEGRATSIYA KO'RSATKICHLARINI STATISTIK TAHLILI: YEVROPA ITTIFOQI (SIRIUS) TAJRIBASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	314
Abdullayeva Gulhayot Shuhratovna	
HUDUDIIY SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI KO'P OMILLI STATISTIK TAHLIL ETISHDAGI ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARDAN FOYDALANISH YO'LLARI	319
Tag'oyev Feruz Yorqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI HUDUDIIY INVESTITSIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH: QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA TAHLIL VA TAVSIYALAR.....	326
Egamberdiev Abbasxon Sherali o'g'li	
KICHIK BIZNESDA INNOVATSION FAOLIYATNI TASHKIL ETISH VA RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	331
Nurullayev Baxrom Botirovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASIDAN FOYDALANISH.....	337
Ne'matova Mavsuma	
ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA ISLOMIY MOLIYA VA NOBANK KREDIT TASHKILOTLARIDA STRATEGIK BOSHQARUVNING NAZARIY ASOSLARI	341
Galatov Abbas Alibekovich, Xalilov Nurullo Xamidillayevich	
IQTISODIY FAOLLIKNI OSHIRISHGA QARATILGAN DAVLAT FISKAL SIYOSATI HOLATI TAHLILI.....	346
Xudayberginova Nigora Turgunbayevna	
MEHNATGA HAQ TO'LASHNING MOHIYATI VA ULARNI HISOBGA OLISHNING ASOSIY VAZIFALARI	356
Anvar Raximov Maxmarasulovich	
"CRADLE TO CRADLE" VA "CRADLE TO GRAVE" KONSEPSIYALARINING UMUMIY VA XUSUSIY JIHATLARI	360
Sodikov Zokir Rustamovich	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	366
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	

AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI VA MINTAQA IQTISODIYOTIGA TA'SIRI: KEYNESIAN YONDASHUV NUQTAI NAZARIDAN.....	370
Shermatov G'ofurjon G'ulamovich	
QURILISH KORXONALARIDA INQIROZGA QARSHI BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI (ROSSIYA TAJRIBASI)	377
O'rinboyev Doniyorjon Baxtiyorjon o'g'li	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA YASHIL XIZMATLAR SEKTORINING TRANSFORMATSIYASI.....	385
Aliqulova Laylo Ziyadin qizi	
VIRTUAL TA'LIM MUHITI ORQALI TALABALARNING MULOQOT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI.....	390
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA TRANSPORT INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH KO'RSATKICHLARINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH VA PROGNOZLASHTIRISH	395
Qo'ziyboyev Umarbek Ulug'bekovich	
ОЦЕНКА СТОИМОСТИ И РИСКОВ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ (FDI)	400
Бахтиярова Дильноза Мадминджановна	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING AHAMIYATI.....	407
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
O'ZBEKISTONDA INTEGRATSIYALASHGAN YASHIL MOLİYALASHTIRISH ARHITEKTURASI: KONSEPTUAL MODEL VA AMALIY TAKLIFLAR.....	412
Quliyev Ulug'bek Mirzayevich	
BANK TIZIMI FAOLIYATI MISOLIDA MOLİYAVIY ISLOHOTLAR SHAROITIDA KORXONALAR LIKVIDLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	419
Iminova Nurjahan Qodirjon qizi, Karimov Sardorbek Shuxratjon o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING SANOAT RIVOJI VA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDAGI O'RNI	423
Baxtiyor Abduganiyev, Nodira Saidbaxromova	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В СТАНОВЛЕНИИ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ И ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	427
Li Kristina Alekseyevna, Элназарова Шарифа Исроиловна, Эшпулатов Достонбек Боходир огли	
TOVAR-XOMASHYO BIRJASIDA SAVDO TURLARINING SHAKLLANISHI VA ULARNING BOZOR SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	432
Xudayberdiyev Kamoliddin Ustemirovich	
THE ROLE OF CORPORATE STRUCTURES IN THE DEVELOPMENT OF GLOBAL FINANCIAL RELATIONS.....	438
Kurbaniyazov Shakhzodbek Karimovich	
BANKLARNI MODERNIZATSIYA VA TRANSFORMATSIYA QILISH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASH SAMARADORLIGINI TA'MINLASH VA UNI OSHIRISHNING ASOSIY YO'LLARI	442
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
KICHIK BIZNESDA RAQAMLI MARKETING: O'ZBEKISTON SHAROITIDA SAMARADORLIK VA INTEGRATSIYA MODELARI	446
Kamilov Farxod Shamilevich	
TASHQI SAVDODA EKSPORTNING MAKROIQTISODIY AHAMIYATI	453
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	
РАЗВИТИЕ АСПЕКТОВ МАРКЕТИНГА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ.....	459
Юсупов Махамадамин, Закирова Умида Махамадаминовна	
LIZING OLUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA YURITILISHI	462
Sadritdinov Baxodir	

YASHIL IQTISODIYOT VA KICHIK BIZNES RIVOJLANISHINING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI	467
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TEXNOLOGIK RESURLARNI BOSHQARISHDA STRATEGIYALARDAN FOYDALANISH	474
Kazakov Olim Sabirovich	
OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARINING IQTISODIY AHAMIYATI HAMDA ZARURLIGI.....	479
Abdusattarova Dildora Bohodirovna	
SANOAT KORXONASIDA INNOVATSION JARAYONLAR SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISHNING METODIK YONDASHUVLARI.....	485
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	491
Kafiyev Xojiakbar Xosilbek o'g'li	
BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI.....	496
Xolmatov Otabek Oybek o'g'li	
INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALAR.....	499
Sheraliyeva Saida Azatovna	
TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH VA IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA KLASTER USULLARINI QO'LLASH.....	504
Mizrob Maxmudovich Tashov	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В ПРОЦЕССАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ.....	514
Ли Илларион Георгиевич	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВИДОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА УЗБЕКИСТАНА.....	519
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
УСТОЙЧИВОЕ И ЦИФРОВОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА: ЭВОЛЮЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ	525
Усманова Азиза Баходировна	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI INNOVATSION ASOSDA RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ZARURIYATI.....	529
Temurbek Olimovich Mamayunusov	
КОМПЛЕКСНОЕ УЧЁТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОЦЕССОВ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	536
Эркинбаев Якуббой Хушнуд угли	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINING DAVLAT QARZ BARQARORLIGINI TA'MINLASH VA QARZ SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH INSTITUTSIONAL VA AMALIY QO'LLANISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH	541
Raxmatov Hamid Hasan o'g'li, Akramov Azizjon Kabirovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SEKTORIDA INSTITUTSIONAL VA INVESTITSION OMILLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA QO'SHMA TA'SIRI.....	549
Fayziyev Oybek Raximovich	
INSTITUTIONALIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION EFFECTIVENESS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF OECD COUNTRIES' EXPERIENCE IN GOVERNANCE FOR PUBLIC ADMINISTRATION REFORM.....	556
Sarvar Saidov Khairulloyevich	
O'ZBEKISTONDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	562
Zaynutdinova Umida Djalalovna, Miraxmedova Maftuna Ibragimovna	
SAMARQAND VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA INSON KAPITALINING ROLI.....	568
Gulnora Mardievna Shadieva, Avazova Charos	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ДОХОДОВ РАБОТНИКОВ ВУЗОВ В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ СФЕРЫ УСЛУГ	572
Шадиева Гулнора Мардиевна, Рустамова Фируза	

KICHIK BIZNES KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH.....	578
Eminchayev Baxodir Sadikovich	
MINTAQA IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARINING NAZARIY TAHLILI.....	583
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
AKTIVLAR SIFATIGA TA'SIR ETUVCHI MAKROIQTISODIY VA INSTITUTSIONAL OMILLARNING TAHLILI.....	587
Rasulov Muxammad Bobur Fazliddin o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING MUAMMOLI KREDITLARI (NPL) KO'RSATKICHI ORQALI BANK TIZIMI BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	594
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov A.V.	
AKSIYADORLAR BILAN MANFAATLI MUNOSABATLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHDA AKSIYADORLAR VA ULARNING HUQUQLARINI TA'MINLASH.....	600
Raimov Farrux Avazjon o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ СТРАНЫ В ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ.....	605
Мирпулатова Луиза Мансуровна, Абдумажидов Шахзод Шерзод угли	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNING YAIMDAGI ULUSHI VA UNING IQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	610
Bo'stonova Nilufar Abdusmatovna	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASSTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	615
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
SURXONDARYO VILOYATI ISHLAB CHIQUVCHI SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGI KO'RSATKICHLARINING STATISTIK TADQIQOTI.....	619
Buriyev Ubaydulla Bozor o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR.....	623
Normurzaev Umid Xolmurzaevich	
YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI VA ULARNI BOSHQARISH MASALALARI.....	630
Yuldasheva Nazokat Muzaffar qizi	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING BARQAROR RIVOJLANISH MEKANIZMI: MONITORING VA BAHOLASH TIZIMI.....	635
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI.....	640
Raxmanova Iroda Xasilovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH VA RAQAMLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA STRATEGIK YO'NALISHLAR.....	645
Turgunov Abror Kadirovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT DAVRIDA BANK XIZMATLARI VA MOLIVAVIY TEXNOLOGIYALARNING TARAQQIYOTI.....	650
Muminova Marguba Mamirkulovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	655
Ulashev Xubbim Askarovich	
KADRLAR SIYOSATI VA DAVLAT XIZMATI SAMARADORLIGINI BAHOLASH HAMDA RIVOJLANTIRISHNING MILLIY MODELINI YARATISH.....	659
Turayev Laziz Shokirovich	
BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA AHAMIYATI.....	664
Bo'ltakov Sardor Oqbo'ta o'g'li	

QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI UNDIRISH JARAYONIDA SOLIQ TAFOVUTINI (VAT GAP) ANIQLASH VA BAHOLASH USULLARI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON SHAROITIDA ADAPTIV YONDASHUV.....	670
Urazmatov Jonibek Musurmanovich	
HUDUDLAR SOLIQ SALOHİYATI: OMILLAR VA NATIJA.....	675
Baxtiyorov Umid Kaxramon o'g'li	
AN'ANAVIY HUNARMANDCHILIKNI RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI INNOVATSION TRANSFORMATSIYA QILISH MEXANIZMLARI.....	680
Ermetov A.I.	
TA'MINOT ZANJIRINI BOSHQARISHDA SUPPLY CHAIN CONTROL TOWER KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISH AFZALLIKLARI.....	686
Yuldashev Abduxakim Abdukarimovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA AXBOROT RESURSLARINING BOSHQARUV MODEL VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	691
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIGA MENTORLIK TIZIMINI TATBIQ QILISHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	696
Xurshida Maxmadaminova	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING HISOB-KITOB VA UNDIRISH TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	706
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ПРАКТИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КЛЮЧЕВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ ФИНАНСАМИ УЗБЕКИСТАНА.....	715
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
KORPORATIV DIVIDEND SIYOSATINING YANGI JIHATLARINI O'RGANISH: RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKAT MISOLIDA.....	723
Eshev Furqat A'zamovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR ASOSIDA "AQLLI SHAHAR" BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH: INSONGA YO'NALTIRILGAN YONDASHUV.....	730
Raximova Madina Shuxrat qizi	
HUDUDIY IQTISODIY TIZIMLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY TUZILMALARI.....	737
Umarov Oqil Omiljonovich	
MAMLAKATIMIZ TIJORAT BANKLARINING FOND BOZORIDAGI INVESTITSION FAOLLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	742
Yuldashev Fozil Turapovich	
MAKROIQTISODIY MUVOZANATNI MODELLASHTIRISHDA MATEMATIK USULLARNING TATBIQI VA PROGNOZLASHTIRISH SAMARADORLIGI.....	749
Abdiraimov Abbos Xolmurodovich	
ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ УЗБЕКИСТАНОМ И ГОСУДАРСТВАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	756
Мирзамухамедова Шахзода Акмалжон кизи	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISH.....	762
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
СПОСОБЫ ВЫРАЖЕНИЯ СОСТОЯНИЙ ЧЕЛОВЕКА ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИМИ ОБОРОТАМИ РУССКОГО ЯЗЫКА.....	766
Жумаев Шавкат ХХХ	
SUV XO'JALIGI SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	769
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva	
МЕТОДЫ СБОРА И АНАЛИЗА ДАННЫХ ДЛЯ ОЦЕНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ЦИФРОВЫХ ИНВЕСТИЦИЙ.....	776
Каракулов Фарход Зайпудинович	

НЕФОРМАЛЬНАЯ ЗАНЯТОСТЬ И ТЕНЕВАЯ СТОРОНА ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: АНАЛИЗ СТРУКТУРНЫХ ВЫЗОВОВ И ГОСУДАРСТВЕННЫХ МЕР ПО ЛЕГАЛИЗАЦИИ	782
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	787
Xalikov Akmal Xolboyevich	
TIJORAT BANKLARDA MOLIYAVIY XIZMATLARNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI	793
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
RAQOBATBARDOSH MUHITDA INNOVATSION MENEDJMENTNI JORIY ETISH MEXANIZMLARI	799
Siddikov Askar Axrorovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYASINI BAHOLASHNING MEZON VA USULLARI	803
Isakova Naima Ikromjonovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	809
Abdullayeva Iroda Shuxrat qizi	
MULTIMODAL TRANSPORT OQIMLARI SHAROITIDA LOGISTIKA XABLAR JOYLASHUVINI TANLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	813
Umirzaqov Davlatjon Dolimjon o'g'li, Axmedova Muslima Djalolovna	
SUG'URTA ZAXIRALARINI MOLIYAVIY HOLAT TO'G'RISIDAGI HISOBOTDA AKS ETTIRISH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH	818
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	
MINTAQAVIY IQTISODIYOTNI BOSHQARISHNING XORIJIY TAJRIBALARI	826
Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNI TUZISH VA ULARNI TAHLIL QILISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	830
Norqulova Qutlug'nigor Oloviddinovna	
XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI METODOLOGIK TAKOMILLASHTIRISH MODELLARI	837
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI (XORIJIY TAJRIBA ASOSIDA)	844
Bekmetov Xursandbek Ilxamovich	
SOTISH KANALLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA MARKETING TADQIQOTLARIDAN FOYDALANISH	850
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
MINTAQ IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURIYATI	857
Achilova Firusa Kurbanovna	
TIJORAT BANKLARINING RESURS BAZASINI MUSTAHKAMLASH VA INVESTITSION KREDITLASH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH TAHLILI	862
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XIZMATLAR SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLARNI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA BAHOLASH MEZONLARI	867
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
O'ZBEKISTONDA YASHIL TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI VA MANBALARI	874
Rustamova Dilsabaxon Djurayevna, Baratov Maxsudali Nazaraliyevich	
KORXONA FAOLIYATIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	881
Xashimova Dilyora Paxritdinovna	
TURIZM SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI (DXSH) LOYIHALARINI BOSHQARISHDA ESG VA BMTNING BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI (UNSDG) KONSEPSIYALARINING O'ZARO BOG'LIQLIGI	888
Masharipov Ravshan Rajabboyevich	

IQTISODIY, MOLIYAVIY, INVESTITSIYA VA SOLIQ SALOHİYATINING O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY XUSUSIYATLARI.....	893
Jurayev Xusan Atamuratovich	
TIJORAT BANKLARIDA MOLIYAVIY RISKLAR BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH STRATEGIYALARI.....	900
Kadirov Abdumalik Matkarimovich, Abduqodirova Shahzoda Ilhomidin qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTINI IQTISODIY-EKOLOGIK JIHATDAN RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	904
Koliyova Shoxista Qahramon qizi, Barnoqulova Marjona Otabek qizi	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY AKTIVLAR PORTFELLARINI RISK-DAROMAD DILEMMASI ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH (G. MARKOVIS VA J. TOBINNING PORTFEL NAZARIYASI ASOSIDA)	909
Kurbanov Xayrilla	
MAMLAKATIMIZNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH	915
Mirzayev Rustam Ro'ziyevich	
РЫНОЧНЫЙ СПРОС И РАВНОВЕСИЕ	921
Камилова Наргиза Абдукажхоровна, Ашуров Сардоржон Зафаржонович	
XORIJYIY DAVLATLARDA AUDITORLIK FAOLIYATINING O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH TENDENSIYASI.....	925
Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li	
MARKETING-INTERNET XIZMATLARIDAN FOYDALANGAN HOLDA SAVDO KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	929
Ismoilov Lazizbek Rasuljon o'g'li	
KORXONADA INNOVATSION BOSHQARUV MEXANIZMLARINING MAVJUD MODELLARINING RETROSPEKTIVASI.....	934
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
SANOATNI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA TARMOQ KORXONALARI FAOLIYATIGA ESG TAMOYILLARINI JORIY ETISHNING ROLI	940
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
TIBBIY XIZMATLARNI MOLIYALASHTIRISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	946
Isroilov Bohodir Ibragimovich, Muhammadiev Ramz Zoirjon o'g'li	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING ROLI	952
O'ktamova Nozima Narzulla qizi	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УЧЕТА ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ.....	957
Журахонов Шержахон Зафаржонович	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMI, RIVOJLANISHINING TARIXIY EVOLYUTSIYASI VA HOZIRGI HOLATI TAHLILI	962
Raxmonov Azizjon Sadullayevich	
SOLIQQA TORTILADIGAN KO'CHMAS MULKLARNI BAHOLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	970
Musalimov Shuxrat Isamuxamedovich	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYALASHNI TAKOMILLASHTIRISH BILAN BOG'LIQ BO'LGAN MUAMMOLAR.....	974
Yuldashev Iskandar Abdurashidovich	
BARQAROR RIVOJLANISH KONSEPSIYASI VA UNING QURILISH SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK(DXSH)NI BOSHQARISHDAGI O'RNI	980
Rasulov Shuxrat G'ayratovich	
"YASHIL IQTISODIYOT", EKOLOGIK BARQARORLIK VA EKOLOGIK MADANIYAT	984
Ibragimova Saodat Abdumom'inovna	

EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASINING INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	990
Mirzayeva Nilufar Sabirjanovna	
IQTISODIY RIVOJLANISHDA INNOVATSIYALARNING NAZARIY ASOSLARI VA AHAMIYATI.....	995
Davlatova Ozoda Olmos qizi	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH: RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'YI INTELLEKTNI JORIY ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH	1001
Suyunova Dilfuza Dilmurod qizi	
BOZORNI SEGMENTATSIYALASHDA MARKETING TADQIQOTLARINING ROLI	1006
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilxomovna	
O'ZBEKISTONNING "YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH STRATEGIYASI	1010
Sharifboyev Bunyod Azamat o'g'li, Abduraxmanova Gulnora Qalandarovna	
TIJORAT BANKLARI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA KAPITALNING ROLI	1016
Mirzaraximova Nurhayot Baxrom qizi	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗОВ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН В УСЛОВИЯХ РЕФОРМИРОВАНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ И РЫНОЧНОЙ КОНКУРЕНЦИИ	1020
Ходжаева Наргизахон Анатолиевна	
FUNDRAISING AS A STRATEGIC TOOL IN MUSEUM MANAGEMENT	1028
Aziza Ibroximova	
KORXONALARDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISHDA SOLIQ IMTIYOZLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI	1035
Boboraxmatova Shohsanam Ibdullo qizi	
MOLIYAVIY HISOBOT TIZIMINI XALQARO STANDARTLARGA O'TKAZISHNING O'ZBEKISTONDAGI DINAMIKASI VA NATIJALARI (OLMALIQ KMK MISOLIDA)	1043
A.J.Tuychiyev, M.V Abdunabiyeva	
TARMOQLANGAN AVTOMOBIL YO'LLARI QURISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: FARG'ONA VODIYSI (FARG'ONA VILOYATI VA QO'QON HUDUDI) MISOLIDA RAQAMLI LOYIHALASH, OPTIMALLASHTIRISH VA INTELLEKTUAL BOSHQARUV	1051
Yakubov Maqsadxon Sultaniyazovich, Norinov Muhammadyunus Usibjonovich, Zikrayev Akmaljon Alimovich	
O'ZBEKISTONDA KORPORATIV INNOVATSIYA TIZIMINI ISH SAMARADORLIGINI BAHOLOVCHI (KPI) AXBOROT TIZIMINI ISHLAB CHIQISH VA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	1057
Rafikova Kamila Baxtiyorovna	
RAQAMLI BANK XIZMATLARINING MOLİYAVIY BOZOR RIVOJIGA TA'SIRI	1063
Abdulazizov Javohir Abduvali o'g'li	
OILAVIY TADBIRKORLIKNI TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLİYALASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	1070
Davlyatov Qahramon Abdumavlyanovich	
AMORTIZATSİYALANADIGAN AKTIVLAR HISOBINING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	1077
Aminboyev Jaloliddin Otabek o'g'li	
BANKLARDA RISK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH.....	1083
Karimov Shohruh Boydulla o'g'li	
DIGITALIZATION, RESEARCH CAPACITY AND HIGHER EDUCATION DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN: AN ARDL-ECM ANALYSIS (2000-2024)	1087
Ismailova Nilufar	
TURIZMDA TALAB VA TAKLIFNI BAHOLASH USULLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	1094
Suyunov Alijon Jumaboy o'g'li	
ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ДОХОДАМИ И РАСХОДАМИ НА ФИНАНСОВУЮ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ	1099
Аймухаммедова Амина Какажановна	
"O'ZMILLIYBANK" AJDA MIJOZLARNING KREDITGA LAYOQATLILIGI DARAJASI HOLATI TAHLILI	1105
Jumaniyazov Quvanchbek Amatjonovich	

SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH HAMDA ISHLAB CHIQUARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	1110
Qodirov Bekzod Xomidjonovich	
FARMATSEVTIKA SANOATINING ASOSIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI IQTISODIY-STATISTIK USULLARI ORQALI TAHLILI	1115
O'taganova Umida Egamberdi qizi	
MAMLAKATIMIZDA XOTIN – QIZLAR O'RTASIDA MAHALLIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	1123
Rafiyeva Madina Xusinovna	
YASHIL IQTISODIYOTDA DEPOZIT TIZIMINI SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BOSHQARISH	1128
Norqobilova Feruza Abduhomidovna, Odilov Jahongir Nozimjonovich	
OPTIMIZING HUMAN CAPITAL: THE IMPACT OF SCHOOL MANAGEMENT ON ORGANIZATIONAL CULTURE IN VOCATIONAL EDUCATION.....	1132
Karimova Dilfuza Xatamjonovna	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INVESTITSİYALARINING INNOVATSION MAZMUNI RIVOJLANISHINING DOLZARB YO'NALISHLARI	1138
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Raximjonov Ulug'bek Boxodir o'g'li	
IQTISODIY TIZIMLARNI MAKRO VA MIKROIQTISODIY DARAJADA PROGNOZLASH: KONSEPTUAL YONDASHUVLAR VA MODELLASHTIRISH USULLARI	1142
Alimov Fazliddin Xalimovich	
ISLOMIY MOLIYA INSTITUTLARIDA FOIZSIZ MOLIYALASHTIRISH TAMOIYLLARINING IQTISODIY MOHIYATI.....	1147
Pulatova Adolat Djaxangirshyevna	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INNOVASION FAOLIYATNI SAMARALI BOSHQARISH JARAYONLARI	1152
Fayzieva Dilafruz Shuhratovna	
MARKAZIY BANK RAQAMLI VALYUTASI (CENTRAL BANK DIGITAL CURRENCY): NAZARIY ASOSLAR VA XALQARO TA'RIFLARNING QIYOSIY TAHLILI	1156
Tashqo'ziyev Suxrob Abdurazzak o'g'li	
KORXONALARNI MOLIYAVIY INQIROZGA OLIB KELUVCHI SABABLAR VA ULARNI OLDINI OLISH YO'LLARI.....	1161
Bobomirzayev Isroil	
ИНКЛЮЗИВНЫЙ РОСТ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: ПРОБЛЕМЫ, УСЛОВИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РЕАЛИЗАЦИИ.....	1165
АскарOVA Мавлуда Турабовна	
XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISHDA MOLIYAVIY BOZOR MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	1171
Ibragimov G'anijon G'ayratovich	
BANK TIZIMIDA OPERATSION RISKLARNI BAHOLASH VA MONITORING MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH.....	1176
Muxitdinova Difuza Farxodovna	
KO'P DARAJALI YONDASHUVNING MIKRO, MEZO VA MAKRO DARAJALARDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKLARINI ASOSLASH HAMDA MODEL ARXITEKTURASINI SHAKLLANTIRISHNING METODOLOGIK TAMOIYILLARI	1183
Usmonov Maxsud Tulqin o'g'li, Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DAROMAD BAZASINING TARKIBI VA DINAMIKASI ("TURONBANK" ATB MISOLIDA)	1191
Togayev Salim Sobirovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA KAPITAL TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI KAPITAL BAHOSINI MINIMALLASHTIRISH MEXANIZMLARI	1196
Obidov Sanjar Omonxo'jayevich	
O'ZBEKISTON XIZMATLAR EKSPORTINING GEOGRAFIK TARKIBINI TAKOMILLASHTIRISH IMKONIYATLARI: GRAVITATSION MODEL ASOSIDA TAHLIL	1202
Qodirjonov Adhamjon	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA TADBIRKORLIK INFRATUZILMASINING INSTITUTIONAL OMILLARI.....	1212
Arifbayev Bobur Dilshodovich	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ В РАМКАХ СТРАТЕГИИ «УЗБЕКИСТАН – 2030».....	1219
Аблаева Валентина Борисовна	
FINANCING A GREEN UNIVERSITY: MECHANISMS, MODELS, AND STRATEGIC DIRECTIONS FOR SUSTAINABLE CAMPUS DEVELOPMENT	1227
I. Imomov, F.Nishonov	
ПОНЯТИЕ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОГО МАРКЕТИНГА В УЗБЕКИСТАНЕ	1234
Шоев Алим Халмуратович	
ANALYZING UZBEKISTAN'S EU EXPORT TRENDS THROUGH THE GENERALIZED SYSTEM OF PREFERENCES PLUS (GSP+) SCHEME.....	1239
Aziz Zikriyoyev, Rajabova Malika Nuriddin qizi	
ANALYZING UZBEKISTAN'S EU EXPORT TRENDS THROUGH THE GENERALIZED SYSTEM OF PREFERENCES PLUS (GSP+) SCHEME.....	1239
Aziz Zikriyoyev, Rajabova Malika Nuriddin qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSILAR HISOBIGA ASOSLANGAN XOLATDA MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI TASHKIL ETISH TARTIBI	1247
Xasanova Xusnoraxon Faxriddinovna	
HUDUDIY MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA INVESTITSION FAOLLIKNING ROLI VA UNING RIVOJLANISH MEKANIZMLARI.....	1251
Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	
КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К ИССЛЕДОВАНИЮ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ УНИВЕРСИТЕТОВ.....	1257
Менглиева Индира Баходировна	
ЦЕНООБРАЗОВАНИЕ НА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОМ РЫНКЕ: ВЫЗОВЫ И ВОЗМОЖНОСТИ	1261
Умарбеков Бахром Ботирбекович	
O'ZBEKISTON QAYTA SUG'URTA TIZIMIDA "ALTERNATIVE RISK CAPITAL"NI JORIY ETISH: IQTISODIY MODEL, EMPIRIK TAHLIL VA ME'YORIY TAKLIFLAR (JAHON TAJRIBASI MISOLIDA)	1270
Jorabaev Jasur Abduraxmanovich	
O'ZBEKISTON QAYTA SUG'URTA TIZIMIDA ALTERNATIVE RISK CAPITAL'NI JORIY ETISH: IQTISODIY MODEL, EMPIRIK TAHLIL VA ME'YORIY TAKLIFLAR (JAHON TAJRIBASI MISOLIDA)	1276
Jo'rabayev Jasur Abdurahmonovich	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA BOSHQARUV KADRLARINING LIDERLIK SALOHİYATINI BAHOLASH MASALALARI.....	1282
Rasulov Shohruxbek G'ulomjon o'g'li, Ibragimov Isroil Usmonovich	
SURXONDARYO VILOYATIDA MEVA VA SABZAVOT ISHLAB CHIQUARISH KO'RSATKICHLARINING XO'JALIKLAR TOIFALARI BO'YICHA TAHLILI.....	1286
Majidova Dilnoza Bahromovna	
TURISTIK XIZMATLARNI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKTNING (SI) TA'SIRI.....	1290
Begimqulov Javohirbek Jo'raqul o'g'li	
MINTAQADA SANOAT TARMOQLARI RIVOJLANISHIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMI VA ZARURLIGI.....	1300
Xodjaeva Feruza Komilovna	
TOSHKENT VILOYATI HUDUDLARINING IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI IQTISODIY FARQLAR TAHLILI.....	1305
Saidakbarov Saidazam Aziz o'g'li	
KORXONALARDA UMUM ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBI	1309
Yax'yayeva Dilfuza Bagdatovna	
ONLAYN BRONLASH TIZIMLARI: TURLARI, XUSUSIYATLARI VA AJRALIB TURUVCHI BELGILARI	1314
S.S. Ismatillaeva	

BUDJET TIZIMI BUDJETLARI IJROSI USTIDAN MOLIVAVIY NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	1320
Saidova Kamolat Farhodovna	
КРИМИНОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ФАКТОРОВ, ПОРОЖДАЮЩИХ ЖЕНСКУЮ ПРЕСТУПНОСТЬ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ	1326
Нуриллоева Заррина Зокиржоновна	
SAMARQAND VILOYATI MEHMONXONA XO'JALIGIDA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TURISTLAR OQIMINI BOSHQARISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	1331
Amiriddinova Madinabonu Zayniddin qizi	
SOLIQ YUKINI HISOBLASH VA UNGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILINING METODOLOGIK JIHATLARI	1334
Abdullayev Abror Bozarboyevich	
ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТЬ ТРУДА В МАЛОМ БИЗНЕСЕ: ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ РЕЗЕРВЫ РОСТА И РОЛЬ ОБУЧЕНИЯ ПЕРСОНАЛА.....	1341
Аминжоновна Вазира Мамасидиковна	
DZYUDOCHILARDA USHLAB OLISH (KUMI-KATA) STRATEGIYASINING MUSOBAQA NATIJALARIGA TA'SIRI.....	1350
Shermatov Gulom Qaxxorovich	
G'AZNACHILIK TIZIMIDA RISK LARNI ANIQLASH VA NAZORAT TADBIRLARINI TAKOMILLASHTIRISH CHORALARI	1357
Xasanov Adiz Xusenovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING HOZIRGI HOLATI HAMDA UNI QISQARTIRISHGA QARATILGAN IQTISODIY ISLOHOTLAR.....	1363
Beknazarov Behzod Baxtiyorovich	
IMPROVEMENT OF THE COMMERCIAL BANK PRIVATIZATION PROCESS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	1368
Djumaniyazov Islam Karimbayevich	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK SOHASI INVESTITSION VA EKSPORT SALOHİYATI TAHLILI	1374
Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA RISK-MENEJMENTI SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	1378
Madaminov Bekzod Allayarovich	
IQLIM O'ZGARISHLARI VA XAVF OMILLARI SHAROITIDA AGRAR BIZNESDA XARAJATLAR TAHLILI VA XATARLARNI BOSHQARISH.....	1383
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TA'LIM TIZIMINING BOSHQARUVIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH VA YASHIL IQTISODIYOTNING O'RNI	1387
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
ПОВЫШЕНИЕ ЭКСПОРТНОЙ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ НА ОСНОВЕ ЭФФЕКТИВНОЙ ЛОГИСТИКИ И УПРАВЛЕНИЯ ЦЕПОЧКАМИ ПОСТАВОК	1392
Каримова Хулкар Рахманали кизи, Махмудуллоева Севинч Хабибулла кизи	
TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DIVERSIFIKATSIYALASHNING METODOLOGIK ASOSLARI	1399
Norova Nozima Nabiyevena	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA O'ZBEKISTON KOMPANIYALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA TA'SIRI.....	1406
Ahmedova Dilnoza Qalandar qizi	
MINTAQAVIY IQTISODIYOTNING EKOLOGIK MUVOZANATINI SAQLASH ORQALI BARQAROR RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI (NAVOIY VILOYATI TAJRIBASI)	1411
Barnoqulova Marjona Otabek qizi	
KORXONALARDA ESG (ENVIRONMENTAL, SOCIAL, GOVERNANCE) HISOBOTLARINING AUDITINI TASHKIL ETISH VA BAHOLASH MEKANIZMLARI.....	1417
Xolikov Ravshan Anvar o'g'li	

SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	1420
Omonov Olim Murodullayevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA MUHITINI YAXSHILASH MEXANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	1424
Sharifi Abdul Fatah	
TIJORAT BANKLARI AMALIYOTIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR	1430
Sadikov Q.M.	
TIJORAT BANKLARIDA TO'LOV AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	1434
Kurbosheva Mohira Xafizovna	
MURAKKAB LOYIHALARDA RISKLARNI BAHOLASH VA BOSHQARISH	1439
Tursunmuratov Sherzod Turdimuratovich	
ЭФФЕКТИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	1442
Камолова Феруза Кахрамоновна	
O'ZBEKISTON HUDUDIY RIVOJLANISH STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING METODOLOGIK YO'NALISHLARI	1448
Ma'murov Baxtiyor Xolmatjanovich	
O'ZBEKISTONDA INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY VA INSTITUTIONAL ASOSLARI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR	1456
Ismailova Gulruh Faxriddinovna	
СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К УПРАВЛЕНИЮ ПЕРСОНАЛОМ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ: ЦИФРОВИЗАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ ТАЛАНТАМИ И МОТИВАЦИЯ	1462
Абилов Эльман Худаверди оглы	
O'ZBEKISTON BANKLARINING AML TIZIMLARIDA SUN'IY INTELLEKT: STRATEGIK ZARURAT VA JORIY ETISH YO'LLARI	1468
Rashidov Avazbek Raximovich	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA TUG'ILISH KO'RSATKICHLARI STATISTIK TAHLILI	1475
Abduraxmanov Abduazim Djalaliddinovich	
BANK KREDITINING KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI RESURLAR BILAN TA'MINLASHDAGI MUAMMO VA YECHIMLAR.....	1483
Bo'tayev O'tkir Eshboevich	
TIJORAT BANKLARINI DAVLAT TASARRUFIDAN CHIQRARISH VA XUSUSIYLASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA UNI CHUQURLASHTIRISH YO'LLARI	1489
Salamov Islom Tashkazakovich	
FRANCHAYZING ASOSIDA FAOLIYAT YURITUVCHI KORXONALAR MAHSULOTLARINI XALQARO BOZORDA ILGARI SURISHDA MERCHANDAYZING DIZAYNI VA VIZUAL MARKETING YONDASHUVLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	1495
Xodjayev Anvar Rasulovich	
ISHLAB CHIQRADIGAN SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH	1501
Mallaboyev Anvarjon Sotvoldiyevich	

ISHLAB CHIQUARADIGAN SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH

Mallaboyev Anvarjon Sotvoldiyevich

Andijon davlat texnika instituti, "Iqtisodiyot" kafedrası doktoranti (DSc)

e-mail: mallaboyevanvarjon@gmail.com,

Annotatsiya. Maqolada ishlab chiqaradigan sanoatning raqobatbardoshligini baholash masalalari hamda uning metodologik jihatlari yoritilgan. O'zbekiston va asosiy hamkor davlatlarning ishlab chiqaradigan sanoat raqobatbardoshligi Birlashgan Millatlar Tashkilotining Sanoatni rivojlantirish tashkiloti (UNIDO) tomonidan ishlab chiqilgan Raqobatbardosh sanoat samaradorligi (Competitive Industrial Performance – CIP) indeksi asosida tahlil qilingan. Milliy sanoat raqobatbardoshligi ishlab chiqarish hajmi va eksport ko'rsatkichlari, texnologik rivojlanish intensivligi hamda mamlakatning jahon ishlab chiqaradigan sanoatidagi o'rnini va ta'siri kabi ko'rsatkichlar tizimi asosida baholangan. Tadqiqot natijalari asosida sanoat raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: xalqaro raqobatbardoshlik, transformatsiya, globallashuv, ishlab chiqaradigan sanoat, Raqobatbardosh sanoat samaradorligi (CIP) indeksi, sanoat eksporti, texnologik rivojlanish, innovatsiyalar.

Abstract. The article examines issues related to assessing the competitiveness of the manufacturing industry and its methodological aspects. The competitiveness of Uzbekistan's manufacturing sector and that of its main partner countries is analyzed using the Competitive Industrial Performance (CIP) Index developed by the United Nations Industrial Development Organization (UNIDO). The competitiveness of the national industry is evaluated based on a system of indicators, including industrial production and export volumes, the intensity of technological development, and the country's position and impact in global manufacturing. Based on the findings, scientifically grounded proposals and recommendations aimed at enhancing industrial competitiveness are developed.

Key words: international competitiveness, transformation, globalization, manufacturing industry, Competitive Industrial Performance (CIP) Index, industrial exports, technological development, innovation.

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы оценки конкурентоспособности обрабатывающей промышленности и её методологические аспекты. Конкурентоспособность обрабатывающей промышленности Узбекистана и основных стран-партнёров проанализирована с использованием Индекса конкурентоспособности промышленного производства (Competitive Industrial Performance — CIP), разработанного Организацией Объединённых Наций по промышленному развитию (ЮНИДО). Конкурентоспособность национальной промышленности оценена на основе системы показателей, включающей объёмы промышленного производства и экспорта, интенсивность технологического развития, а также позицию и влияние страны в мировой обрабатывающей промышленности. По результатам исследования разработаны научно обоснованные предложения и рекомендации, направленные на повышение конкурентоспособности отрасли.

Ключевые слова: международная конкурентоспособность, трансформация, глобализация, обрабатывающая промышленность, индекс конкурентоспособности промышленности (CIP), промышленный экспорт, технологическое развитие, инновации.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida yuz berayotgan jadal transformatsiya jarayonlari sharoitida mamlakatlarning xalqaro bozorlarda barqaror va mustahkam pozitsiyalarni egallashga qaratilgan sa'y-harakatlari o'zaro raqobatni yanada kuchaytirmoqda. Mazkur jarayon doirasida tashqi bozorlarga kirib borayotgan davlatlar yuqori darajadagi raqobat muhitida faoliyat yuritishga majbur bo'lmoqda. Shu bilan birga, globallashuvning chuqurlashuvi, tovar va xizmatlar hamda kapital harakatining liberallashuvi, texnologik taraqqiyot sur'atlarining tezlashuvi ko'plab mamlakatlar uchun yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda.

So'nggi yillarda mamlakatimizning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida keng ko'lamli transformatsiya jarayonlari amalga oshirildi. Jumladan, iqtisodiyotning tarkibiy tuzilmasi takomillashtirildi, jahon mamlakatlari bilan iqtisodiy integratsiya yangi bosqichga ko'tarildi, ijtimoiy himoya tizimi kengaytirildi hamda huquqiy institutlar mustahkamlandi. Amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy maydondagi

mavqei tobora mustahkamlanib bormoqda. Yaqin istiqbolda aholi jon boshiga daromadi o'rtadan yuqori bo'lgan davlatlar qatoriga kirish strategik maqsad sifatida belgilangan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, jahon miqyosida raqobat kuchayib borayotgan sharoitda yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish hamda iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida samaradorlikni oshirish ustuvor vazifa hisoblanadi. 2030 yilga qadar yalpi ichki mahsulot hajmini sezilarli darajada oshirish uchun iqtisodiyotning texnologik va innovatsion rivojlanish modeliga o'tishi muhim ahamiyat kasb etadi [1].

Har qanday mamlakat iqtisodiyotining raqobatbardoshligi aholi farovonligini oshirishning asosiy omillaridan biridir. Xalqaro raqobatbardoshlikni tavsiflovchi muhim ko'rsatkichlardan biri Raqobatbardosh sanoat samaradorligi (Competitive Industrial Performance – CIP) indeksidir. Milliy sanoat raqobatbardoshligini xalqaro indekslar asosida baholash hamda asosiy hamkor davlatlar bilan taqqoslash mamlakatimizda yuz berayotgan tarkibiy o'zgarishlarni aniqlash, sanoat siyosatini takomillashtirish va strategik rivojlanish dasturlarini ishlab chiqishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Shu bois ishlab chiqaradigan sanoatning raqobatbardoshligini har tomonlama va chuqur tahlil qilish, uning xalqaro reytinglardagi o'rnini aniqlash hamda uni oshirish yo'nalishlarini asoslab berish dolzarb ilmiy vazifa sifatida namoyon bo'lmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqaradigan sanoat raqobatbardoshligi va uni baholash masalalari ko'plab iqtisodchi olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan. Raqobatbardosh sanoat samaradorligi indeksi (Competitive Industrial Performance — CIP) milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligini tavsiflovchi muhim ko'rsatkich sifatida jahon mamlakatlari o'rtasida qiyosiy tahlillarni amalga oshirishda hamda raqobatbardoshlikka ta'sir etuvchi tarkibiy omillarni aniqlashga qaratilgan ilmiy izlanishlarda keng qo'llaniladi.

S. Lall CIP indeksining asosiy mualliflaridan biri hisoblanadi. Uning 2003 yilda chop etilgan tadqiqotlarida to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalar, inson kapitali darajasi, ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlariga (R&D) yo'naltirilgan xarajatlar hamda moddiy infratuzilmaning sanoat samaradorligiga ta'siri 1985–1998 yillar misolida qiyosiy tahlil qilingan [2]. Lall sanoat raqobatbardoshligini ishlab chiqarish hajmi, eksport tarkibi va texnologik intensivlik darajasi bilan bog'liq kompleks omillar orqali baholash zarurligini asoslab bergan.

Z. Zhao va K. H. Zhang tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda Xitoy iqtisodiyotining raqobatbardoshlik darajasi CIP indeksi va uning tarkibiy komponentlari kesimida xalqaro miqyosda tahlil qilingan [3]. Jumladan, Xitoy sanoatining raqobatbardoshligi Lall tomonidan ilgari surilgan sanoat samaradorligini belgilovchi omillar asosida baholangan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, tahlil davri mobaynida Xitoy sanoati raqobatbardoshligining sezilarli o'sishi mamlakatning global ishlab chiqarish zanjirlariga integratsiyalashuvi bilan bevosita bog'liq ekanini aniqlangan. Shu bilan birga, sanoatda transformatsiyani chuqurlashtirish va raqobatbardoshlikni oshirish maqsadida innovatsion faoliyatni yanada jadallashtirish zarurligi ta'kidlangan.

Iqtisodchi olimlar Ch. Deyer, B. Turkjan va N. Kumral Turkiyaning asosiy savdo hamkorlariga nisbatan sanoat raqobatbardoshligini CIP indeksi asosida qiyosiy tahlil qilganlar [4]. Tadqiqotda inson kapitali sifati (ta'lim darajasi), infratuzilma rivoji hamda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarning sanoat raqobatbardoshligiga ta'siri o'rganilgan. Mualliflar raqobatbardoshlikni oshirishda texnologik modernizatsiya va institutsional omillarning ahamiyatini alohida ta'kidlaganlar.

Sanoat raqobatbardoshligini baholash masalalari yuzasidan milliy tadqiqotchilar tomonidan ham qator ilmiy izlanishlar amalga oshirilgan. Xususan, K. I. Kurpayanidi va A. A. Ilyosovlar sanoat mahsulotlari eksportida hududiy ustunliklarni baholashning metodologik jihatlarini tadqiq etganlar. Tadqiqotda O'zbekiston Respublikasining 2017–2018 yillardagi CIP indeksi ko'rsatkichlari tahlil qilinib, sanoat eksportining tarkibiy o'zgarishlari va raqobat ustunliklari aniqlangan [5].

Iqtisodchi olim A. Abdumovminov sanoat korxonalari raqobatbardoshligini baholash usullari bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borgan. Unda xalqaro tashkilotlar tomonidan sanoat raqobatbardoshligini hisoblash metodologiyasi hamda sanoat samaradorligini ifodalovchi ko'rsatkichlar tizimi chuqur o'rganilgan [6].

Umuman olganda, mavjud ilmiy adabiyotlar CIP indeksi sanoat raqobatbardoshligini baholashda muhim analitik instrument ekanligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, O'zbekistonning asosiy hamkor davlatlar bilan qiyosiy tahlili, sanoat transformatsiyasi va texnologik rivojlanish intensivligi nuqtai nazaridan kompleks tadqiqotlar olib borish zarurati saqlanib qolmoqda. Mazkur tadqiqot aynan ushbu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida nazariy manbalarni o'rganish, statistik tahlil, qiyosiy tahlil hamda guruhlash usullaridan samarali foydalanildi. Xalqaro raqobatbardoshlikni baholash bo'yicha yagona umumlashgan yondashuv mavjud

emas. Shu sababli raqobatbardoshlikni baholashda turli xalqaro tashkilotlar va iqtisodchi olimlar tomonidan ishlab chiqilgan ko'p qirrali indekslar hamda ko'rsatkichlar tizimidan foydalanish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Mazkur maqolada raqobatbardoshlikni baholashda qiyosiy va statistik tahlil usullari asosiy metodologik yondashuv sifatida tanlandi. Tadqiqotda Birlashgan Millatlar Tashkilotining Sanoatni rivojlantirish tashkiloti (UNIDO) tomonidan ishlab chiqilgan Raqobatbardosh sanoat samaradorligi (Competitive Industrial Performance — CIP) indeksi va uning subko'rsatkichlari asosida O'zbekiston hamda asosiy hamkor davlatlarning 2014–2023-yillarga oid statistik ma'lumotlari qiyosiy tahlil qilindi.

Maqolada CIP indeksi asosida kompleks statistik tahlil amalga oshiriladi. Bunda quyidagi bosqichlar izchil bajarildi:

- CIP indeksi mezonlari va uning subko'rsatkichlari tizimli ravishda o'rganildi;
- O'zbekistonning tahlil davriga oid CIP indeksi va subindekslari ko'rsatkichlari statistik jihatdan tahlil qilindi;
- O'zbekistonning CIP indeksi bo'yicha natijalari asosiy hamkor davlatlar ko'rsatkichlari bilan qiyosiy tahlil qilindi;
- milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshlik darajasi baholanib, uni oshirishga qaratilgan ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi.

Tanlangan metodologik yondashuv sanoat raqobatbardoshligini baholashda obyektivlik va qiyosiylik tamoyillarini ta'minlashga, shuningdek, milliy sanoatning xalqaro maydondagi pozitsiyasini aniq baholashga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqobatbardoshlikni baholash masalasi doimiy ravishda ilmiy muhokamalar markazida bo'lib kelgan dolzarb yo'nalishlardan biridir. Raqobatbardoshlikning umumiy qabul qilingan yagona ta'rifi mavjud emasligi sababli, ilmiy adabiyotlarda uni baholashda turli mezon va ko'rsatkichlar tizimidan foydalaniladi. Turli xalqaro institutlar va tashkilotlar ko'p qirrali indikatorlar asosida raqobatbardoshlik indekslarini ishlab chiqmoqda hamda ular yordamida mamlakatlarning iqtisodiy, ijtimoiy va institutsional rivojlanish darajasi jahon iqtisodiyotidagi o'rni bilan qiyosiy tahlil qilinmoqda. Mazkur indekslar orqali mamlakatning iqtisodiy natijalari, biznes samaradorligi, infratuzilma rivoji, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimi, texnologik taraqqiyoti hamda boshqa omillar kompleks baholanadi.

Ushbu omillarning har biri mamlakat umumiy raqobatbardoshligini shakllantiruvchi muhim determinant hisoblanadi. Mazkur omillarni izchil rivojlantirish mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Qaysi omillarning ustuvor ekanligi esa mamlakatning o'ziga xos iqtisodiy shart-sharoitlari hamda strategik maqsadlariga bog'liq. Masalan, agar mamlakat texnologik jihatdan intensiv iqtisodiyotga o'tishni maqsad qilgan bo'lsa, innovatsiyalar, ilmiy-tadqiqot faoliyati va texnologik infratuzilmaga investitsiyalarni ustuvor yo'nalish sifatida belgilaydi. Aksincha, tabiiy resurslarga tayanadigan iqtisodiyotlar resurslardan samarali va barqaror foydalanish mexanizmlarini takomillashtirishga e'tibor qaratadi. Shu bois xalqaro raqobatbardoshlikni aniqlash mamlakatga o'z imkoniyatlarini real baholash, nisbiy ustunliklarini aniqlash va strategik yo'nalishlarni belgilash imkonini beradi.

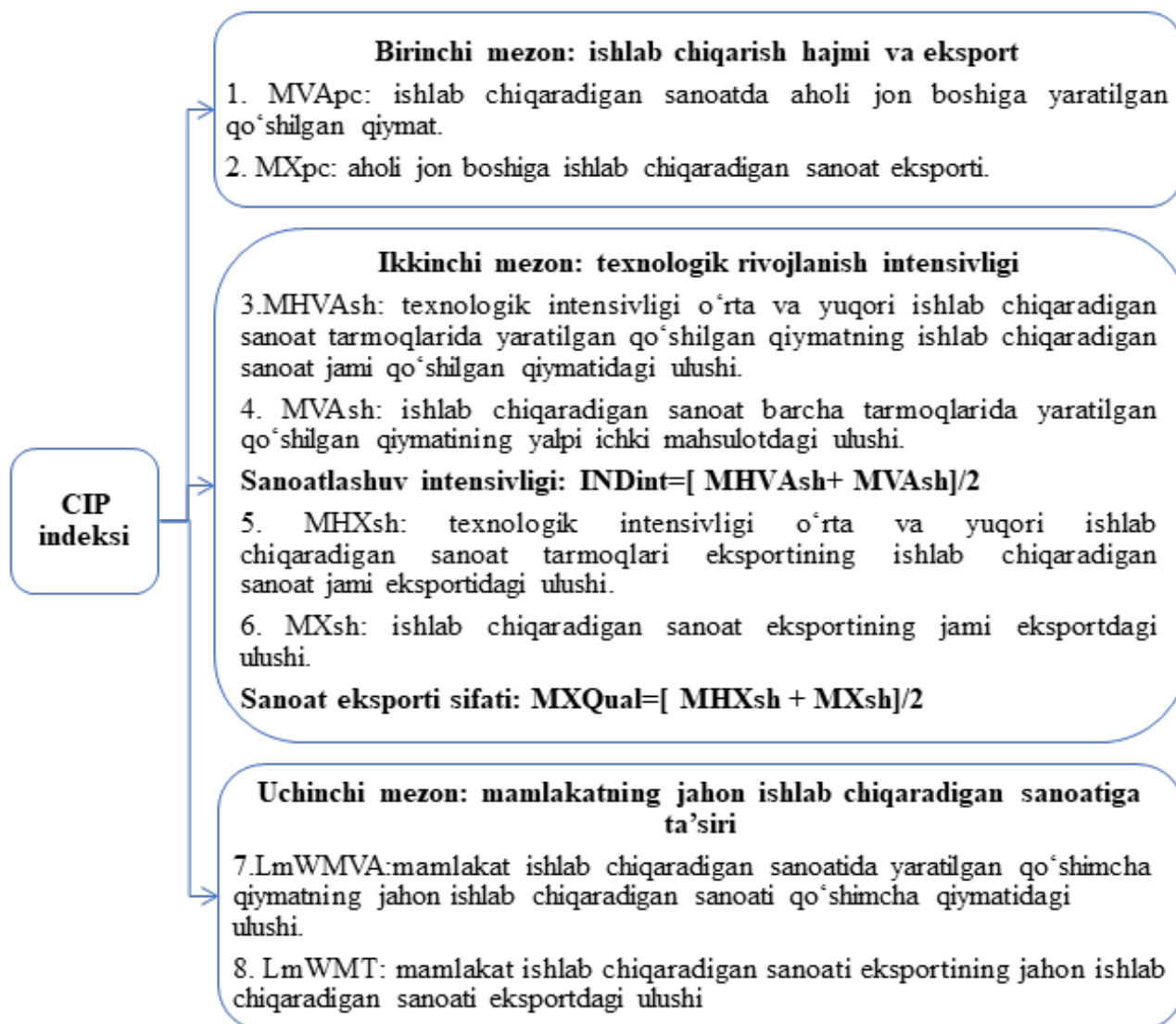
Birlashgan Millatlar Tashkilotining Sanoatni rivojlantirish tashkiloti (UNIDO) tomonidan 2002/2003 yillardan buyon e'lon qilinib kelinayotgan Raqobatbardosh sanoat samaradorligi indeksi (Competitive Industrial Performance — CIP) ishlab chiqaradigan sanoat raqobatbardoshligini baholashda keng qo'llanilmoqda. CIP indeksi UNIDO tomonidan sanoat raqobatbardoshligini qiyosiy baholashning asosiy vositasi sifatida qabul qilingan. Tashkilot tomonidan muntazam ravishda e'lon qilinadigan "Competitive Industrial Performance" hisobotlarida 140 dan ortiq mamlakat bo'yicha ma'lumotlar taqdim etiladi [7].

Mamlakatlarning ishlab chiqaradigan sanoat samaradorligi yaratilgan qo'shimcha qiymat, ishlab chiqarish hajmi va eksport ko'rsatkichlari asosida hisoblanadigan indeks orqali baholanadi. CIP indeksi mamlakatlar o'rtasida raqobatbardoshlik darajasini taqqoslash bilan bir qatorda, ma'lum davr mobaynida yuz bergan tarkibiy o'zgarishlarni aniqlash imkonini ham beradi. Shu bilan birga, mazkur indeks sanoat siyosatini shakllantirish va amalga oshirilgan strategik davlat dasturlarining samaradorligini baholashda muhim analitik instrument hisoblanadi.

Raqobatbardosh sanoat samaradorligi indeksi uchta asosiy mezonga tayangan holda shakllantiriladi: ishlab chiqarish va eksport natijalari, texnologik rivojlanish intensivligi hamda mamlakatning jahon ishlab chiqaradigan sanoat qo'shimcha qiymati va savdosidagi ulushi. Ushbu uch mezon asosida CIP indeksi sakkizta subko'rsatkichni o'z ichiga oladi. Subko'rsatkichlar bo'yicha statistik ma'lumotlar UNIDO ma'lumotlar bazasida muntazam ravishda e'lon qilinadi, bu esa mamlakatlar kesimida chuqur qiyosiy tahlil o'tkazish imkonini yaratadi. Natijada, jahon mamlakatlari ishlab chiqaradigan sanoatining tarkibiy tuzilmasi, texnologik salohiyati va eksport imkoniyatlari kompleks baholanadi.

CIP indeksining tarkibiy qismlari 1-rasmda keltirilgan. Indeksning birinchi mezonini ishlab chiqarish hajmi va eksport ko'rsatkichlarini aks ettiruvchi subindikatorlarni o'z ichiga oladi. Xususan, ishlab chiqaradigan sanoatda aholi jon boshiga yaratilgan qo'shilgan qiymat (Manufacturing Value Added per capita — MVApC) hamda aholi jon boshiga ishlab chiqaradigan sanoat eksporti (Manufactured Exports per capita — MXpc) ko'rsatkichlari asosida mamlakatning qo'shimcha qiymat yaratish salohiyati va tashqi savdo samaradorligi baholanadi (1-rasm).

1-rasm. Raqobatbardosh sanoat samaradorligi indeksi (CIP) ni baholash mezonlari va subko'rsatkichlari¹

Ikkinchi mezon texnologik rivojlanish intensivligini ifodalaydi. Mazkur guruh to'rtta subko'rsatkichni o'z ichiga oladi hamda ular asosida ikkita umumlashgan subindeks shakllantiriladi. Umumlashgan subindekslarning birinchisi sanoatlashuv intensivligini aks ettiradi. Ushbu ko'rsatkich texnologik intensivligi o'rta va yuqori bo'lgan ishlab chiqaradigan sanoat tarmoqlarida yaratilgan qo'shilgan qiymatning ishlab chiqaradigan sanoat jami qo'shilgan qiymatidagi ulushi (MHVAsh) hamda ishlab chiqaradigan sanoat qo'shilgan qiymatining yalpi ichki mahsulotdagi ulushi (MVAsh) ko'rsatkichlari o'rtacha qiymati asosida aniqlanadi.

Sanoat eksporti sifati ifodalovchi ikkinchi umumlashgan subindeks texnologik intensivligi o'rta va yuqori bo'lgan ishlab chiqaradigan sanoat tarmoqlari eksportining ishlab chiqaradigan sanoat jami eksportidagi ulushi (MHXsh) hamda ishlab chiqaradigan sanoat eksportining mamlakat jami eksportidagi ulushi (MXsh) ko'rsatkichlari o'rtacha qiymati asosida hisoblanadi.

CIP indeksining uchinchi mezonini mamlakatning jahon ishlab chiqaradigan sanoatiga ta'sirini baholaydi. Ushbu mezon mamlakat ishlab chiqaradigan sanoatida yaratilgan qo'shilgan qiymatning jahon ishlab

¹ Muallif ishlanmasi. Manba: UNIDO (2015). Vienna. Competitive Industrial Performance Report 2014. UNIDO.

chiqaradigan sanoati qo'shilgan qiymatidagi ulushi (LmWMVA) hamda mamlakat ishlab chiqaradigan sanoati eksportining jahon ishlab chiqaradigan sanoati eksportidagi ulushi (LmWMT) ko'rsatkichlari asosida aniqlanadi. CIP indeksi yuqorida keltirilgan uchta asosiy mezon doirasida aniqlangan oltita subko'rsatkichni baholash va ularni teng nisbatda integratsiyalash orqali hisoblanadi [7].

O'zbekistonning 2014–2023-yillarga oid CIP indeksi va uning subko'rsatkichlari dinamikasini tahlil qilish mazkur davrda milliy iqtisodiyotda yuz bergan tarkibiy o'zgarishlar hamda xalqaro raqobatbardoshlik darajasi haqida muhim ma'lumotlarni taqdim etadi. Jumladan, 1-jadval ma'lumotlariga ko'ra, 2014–2020-yillar davomida mamlakat CIP indeksi ko'rsatkichlarida ma'lum pasayish kuzatilgan: 2014-yilda 0,01723 punktni tashkil etgan ko'rsatkich 2020-yilda 0,01639 punktga tushgan.

Shu bilan birga, 2020–2021-yillarda global pandemiya sharoitiga qaramasdan, O'zbekiston CIP indeksida keskin pasayish kuzatilmaganligi milliy sanoatning muayyan barqarorlik darajasiga ega ekanligini ko'rsatadi. Ta'kidlash joizki, 2021-yildan boshlab CIP indeksi qiymatida ijobiy o'sish tendensiyasi kuzatilgan: 2021-yilda 0,01761 punktni tashkil etgan ko'rsatkich 2022-yilda 0,01838 punktga, 2023-yilda esa 0,02146 punktga yetgan (1-jadval).

1- jadval. O'zbekiston qaqobatbardosh sanoat samaradorligi indeksi (CIP) va uning subko'rsatkichlari dinamikasi, (2014-2023)²

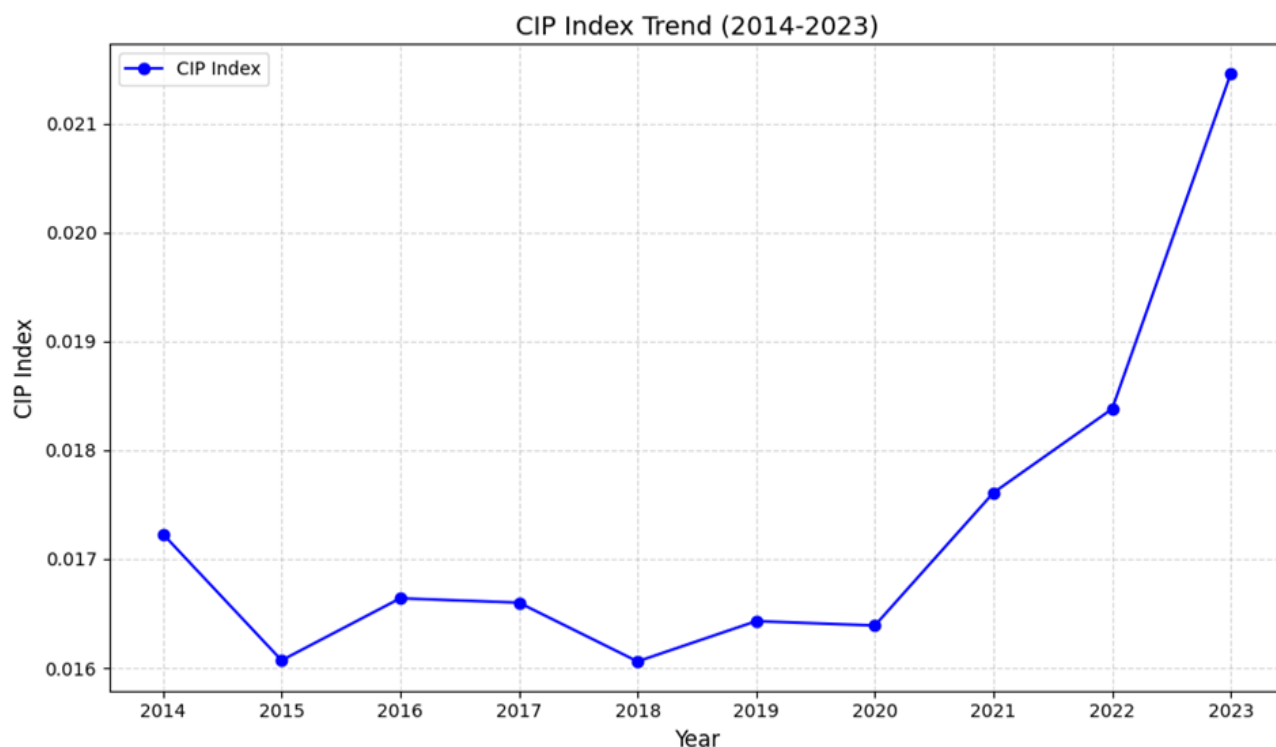
Ko'rsatkichlar/ yillar	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
CIP indeksi	0.01723	0.01607	0.01664	0.01660	0.01606	0.01643	0.01639	0.01761	0.01838	0.02146
Reyting korsatkichi	98	97	96	95	94	96	94	89	89	83
1.MVApc (USD)	345	359	376	385	401	420	444	472	488	510
2.MXpc (USD)	85	85	85	85	89	98	106	156	188	226
3.MHVAsh	0.19	0.17	0.16	0.19	0.23	0.20	0.18	0.17	0.19	0.19
4.MVAsh	0.12	0.12	0.12	0.12	0.12	0.12	0.13	0.13	0.13	0.13
5.MHXsh	0.36	0.36	0.36	0.36	0.29	0.28	0.26	0.28	0.29	0.30
6.MXsh	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.21	0.27	0.38	0.44	0.39
7.LmWMVA	0.00087	0.00089	0.00093	0.00093	0.00095	0.00100	0.00110	0.00109	0.00112	0.00118
8.LmWMT	0.00017	0.00017	0.00017	0.00017	0.00016	0.00019	0.00022	0.00027	0.00031	0.00039

Shu bilan birga, mazkur pasayish asosan 2014–2020-yillar oralig'iga to'g'ri kelgan bo'lib, 2020–2023-yillarda ko'rsatkichda ijobiy o'sish tendensiyasi kuzatilgan. Xususan, 2020-yilda 0,26 punktni tashkil etgan ko'rsatkich 2023-yilda 0,30 punktga qadar oshgan.

Texnologik intensivligi o'rta va yuqori bo'lgan ishlab chiqaradigan sanoat tarmoqlarida yaratilgan qo'shilgan qiymatning ishlab chiqaradigan sanoat jami qo'shilgan qiymatidagi ulushi (MHVAsh) subko'rsatkichida esa tahlil davri mobaynida muayyan tebranishlar kuzatilgan bo'lsa-da, 2023-yilda uning qiymati 2014-yil darajasiga nisbatan sezilarli o'zgarishsiz qolgan.

CIP indeksining boshqa subko'rsatkichlarida esa tegishli davr mobaynida ijobiy tendensiyalar kuzatilgan. Masalan, ishlab chiqaradigan sanoatda aholi jon boshiga yaratilgan qo'shilgan qiymat (MVApc) 2014-yilda 345 AQSH dollarini tashkil etgan bo'lsa, 2023-yilda 510 AQSH dollariga yetgan. Shuningdek, aholi jon boshiga ishlab chiqaradigan sanoat eksporti (MXpc) hajmi 2014-yildagi 85 AQSH dollaridan 2023-yilda 226 AQSH dollariga qadar oshgan (2-rasm).

2 Muallif tomonidan tuzilgan. Manba: <https://stat.unido.org/data/download?dataset=cip>.

2-rasm. O'zbekiston raqobatbardosh sanoat samaradorligi indeksi (CIP) dinamikasi (2014-2023)³

So'nggi yillarda mamlakatimizning Raqobatbardosh sanoat samaradorligi (CIP) indeksi ko'rsatkichlarida kuzatilayotgan ijobiy o'zgarishlarni, avvalo, ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayotda amalga oshirilayotgan keng ko'lamlı liberallashtirish jarayonlari, jahon hamjamiyatiga integratsiyalashuvning jadallashuvi hamda milliy iqtisodiyotda sanoat ulushini oshirishga qaratilgan izchil islohotlar natijasi sifatida izohlash mumkin.

Xususan, sanoat tarmog'ini modernizatsiya qilish va diversifikatsiyalash, innovatsion texnologiyalarni joriy etishni rag'batlantirish, ishlab chiqarish quvvatlarini texnologik jihatdan yangilash hamda eksport geografiyasini kengaytirish yo'nalishida amalga oshirilayotgan faol sanoat siyosati CIP indeksi dinamikasiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ushbu chora-tadbirlar sanoatning texnologik darajasini oshirish, yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ulushini kengaytirish va xalqaro bozorlarda raqobatbardoshlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

O'zbekistonning Raqobatbardosh sanoat samaradorligi indeksidagi o'rnini yanada aniqroq baholash maqsadida uni mamlakatimiz tashqi savdo aylanmasida yuqori ulushga ega bo'lgan asosiy hamkor davlatlar bilan qiyosiy tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur yondashuv mavjud holatni nisbiy baholash, ustun va zaif jihatlarni aniqlash hamda kelgusidagi strategik yo'nalishlarni belgilash imkonini beradi.

O'zbekiston va yirik hamkor davlatlarning 2014–2023-yillarga oid CIP indeksi hamda xalqaro reyting ko'rsatkichlari to'g'risidagi ma'lumotlar 2-jadvalda keltirilgan.

2-jadval. O'zbekiston va asosiy hamkor davlatlarning CIP indeksi va reyting ko'rsatkichlari dinamikasi (2014-2023)⁴

Yillar	2014 yil		2023 yil	
	CIP indeksi	O'zni	CIP indeksi	O'zni
Germaniya	0.531427	1	0.416432	1
Xitoy	0.399697	4	0.384485	2
Janubiy Koreya	0.409923	3	0.329818	4
AQSH	0.413704	2	0.316471	5
Yaponiya	0.38924	5	0.300836	8

3 Muallif tomonidan ishlangan. Manba: <https://stat.unido.org/data/download?dataset=cip..>

4 Muallif tomonidan tuzilgan. Manba: <https://stat.unido.org/data/download?dataset=cip..>

Italiya	0.276606	9	0.227928	11
Fransiya	0.273335	11	0.210152	12
Chexiya	0.203664	18	0.187598	15
Angliya	0.250311	13	0.168947	19
Polsha	0.160121	24	0.156684	21
Turkiya	0.134093	29	0.129137	24
BAA	0.083196	41	0.122736	29
Rossiya	0.116763	31	0.094699	33
Hindiston	0.081249	42	0.078772	37
Litva	0.083279	40	0.078193	38
Braziliya	0.100609	37	0.072348	42
Eron	0.0629874	54	0.051953	52
Belorusiya	0.074696	45	0.047351	56
Latviya	0.047071	58	0.044479	61
Qozog'iston	0.044698	62	0.042130	63
Ukraina	0.044997	61	0.022146	80
Pokiston	0.027592	81	0.021881	81
O'zbekiston	0.017239	98	0.021465	83
Armaniston	0.011684	111	0.019344	89
Gruziya	0.015776	101	0.013859	99
Ozərbayjon	0.011027	114	0.011971	103
Moldova	0.010671	115	0.010933	111
Qirg'iziston	0.007182	126	0.008906	115
Tojikiston	0.004672	134	0.007763	121
Afg'oniston	0.001189	149	0.000814	148
Iroq	0.003286	142		150

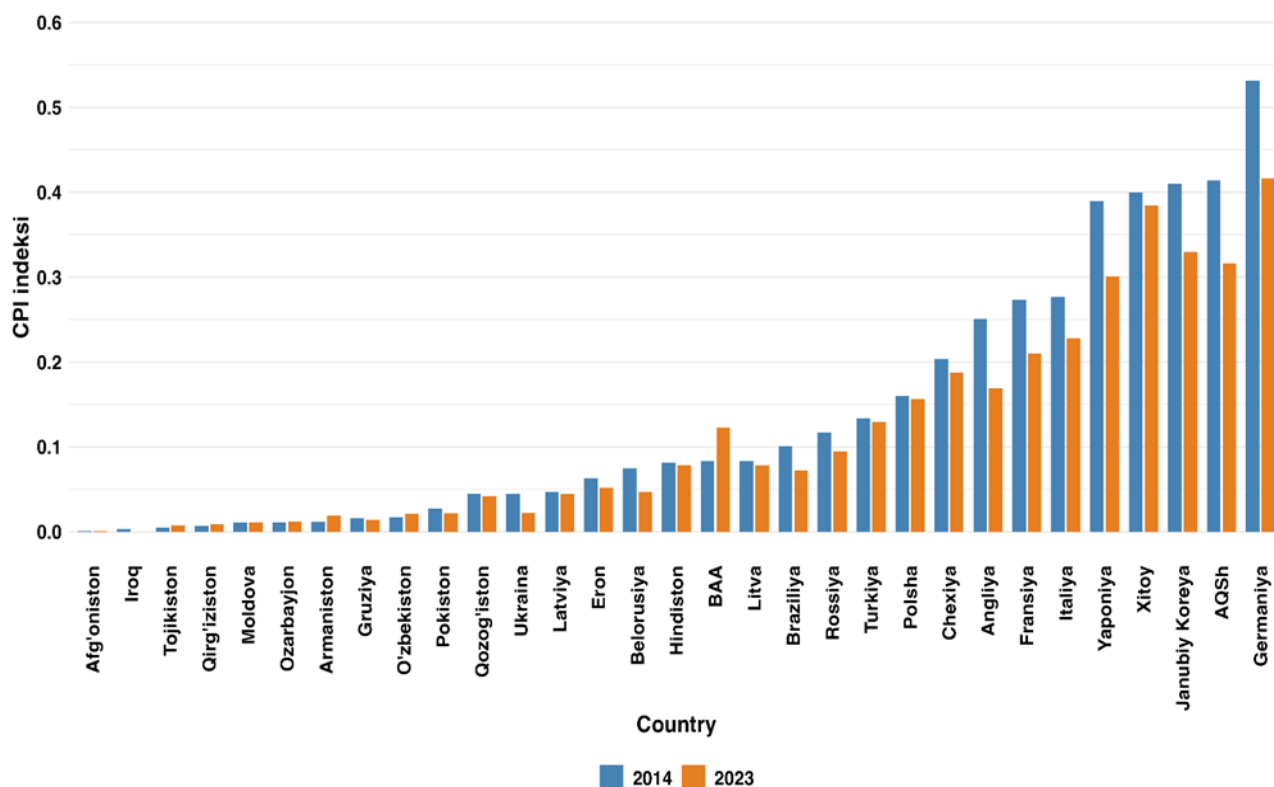
Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 2014–2023-yillarda Raqobatbardosh sanoat samaradorligi (CIP) indeksi bo'yicha Germaniya yetakchi davlat sifatida o'z pozitsiyasini saqlab qolgan. Xitoy esa jahon reytingida 2014-yildagi 4-o'rindan 2023-yilda 2-o'ringa ko'tarilgan.

Aksincha, Janubiy Koreya, AQSH, Yaponiya, Italiya, Fransiya va Buyuk Britaniya kabi ilg'or sanoatlashgan mamlakatlarda CIP indeksi dinamikasida nisbiy pasayish tendensiyasi kuzatilgan. Shu bilan birga, Sharqiy Yevropaning Polsha va Chexiya davlatlari hamda Turkiya, BAA va Hindiston kabi rivojlanayotgan mamlakatlarda CIP indeksi reyting ko'rsatkichlari yaxshilangan.

Mazkur davlatlar orasida eng jadal o'sish BAAda qayd etilgan. Xususan, CIP indeksi ko'rsatkichi 2014-yilda 0,083196 punktini tashkil etgan bo'lsa, 2023-yilda 0,122736 punktga yetgan. Reyting ko'rsatkichlari bo'yicha esa BAA 2014-yildagi 41-o'rindan 2023-yilda 29-o'ringa ko'tarilgan.

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi mamlakatlariga e'tibor qaratilganda, CIP indeksi xalqaro reyting ko'rsatkichlari bo'yicha Armaniston, Ozarbayjon, Moldova, Qirg'iziston va Tojikiston o'z pozitsiyalarini yaxshilaganini ko'rish mumkin. Aksincha, Rossiya, Belarus va Qozog'istonning reyting o'rinlarida nisbiy pasayish kuzatilgan.

Umuman olganda, tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, 2014–2023-yillarda jahon sanoat raqobatbardoshligi tizimida yetakchi sanoatlashgan mamlakatlar o'z pozitsiyalarini nisbatan saqlab qolgan bo'lsalar-da, umumiy CIP indeks qiymatlari va reyting dinamikasida ma'lum pasayish tendensiyasi kuzatilgan. Boshqacha aytganda, tahlil davrida ishlab chiqaradigan sanoat raqobatbardoshligi ko'rsatkichlari dinamikasi jahon miqyosida raqobat ustunliklarining geografik jihatdan diversifikatsiyalashuvi jarayoni yuz berayotganini ko'rsatadi (3-rasm).

3-rasm. O'zbekiston va yirik hamkor davlatlarning CIP indeksi dinamikasi (2014-2023)⁵

Xususan, tahlil davri mobaynida Italiya, Fransiya, Buyuk Britaniya kabi rivojlangan G'arbiy Yevropa mamlakatlari hamda AQSh va Yaponiya singari ilg'or sanoatlashgan davlatlarning an'anaviy yetakchi mavqelarida nisbiy pasayish kuzatilgan. Aksincha, sanoat raqobatbardoshligi bo'yicha Osiyo davlatlari, Sharqiy Yevropa mamlakatlari va boshqa rivojlanayotgan iqtisodiyotlarning pozitsiyalari tobora mustahkamlanib bormoqda.

Mazkur tendensiya bir qator omillar bilan izohlanadi. Jumladan, so'nggi yillarda rivojlangan mamlakatlarda tarkibiy transformatsiya jarayonlari doirasida iqtisodiyot tarmoqlari kesimida yuqori qo'shilgan qiymatli xizmatlar sohasi ulushining ortishi, sanoat ishlab chiqarish xarajatlarning oshishi hamda ayrim ishlab chiqarish quvvatlarining rivojlanayotgan mamlakatlarga ko'chirilishi sanoat raqobatbardoshligi dinamikasiga ta'sir ko'rsatgan.

Ta'kidlash joizki, keyingi yillarda O'zbekistonning CIP indeksi dinamikasida jahon reyting ko'rsatkichlari bo'yicha ijobiy siljish kuzatilgan. Xususan, mamlakatimiz 2014-yilda 98-o'rinni egallagan bo'lsa, 2023-yilga kelib 83-o'ringa ko'tarilgan. Bu o'tgan o'n yil davomida 15 pog'onaga yaxshilanishni anglatadi.

Shu bilan birga, milliy sanoat raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha mavjud salohiyatni inobatga olgan holda, mamlakatimizning jahon reytingidagi o'rni mavjud imkoniyatlardan to'liq foydalanilayotganini anglatmaydi. Jahon miqyosida raqobatning yuqori darajada ekanligini hisobga olganda, O'zbekistonning pozitsiyasini yanada mustahkamlash innovatsion faoliyatni kengaytirish, sanoatning texnologik intensivligini oshirish hamda yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar eksportini ko'paytirish bilan bevosita bog'liqdir.

Umuman olganda, milliy iqtisodiyotning xalqaro bozorlarda uzoq muddatli va barqaror raqobat ustunligini ta'minlash sanoatni texnologik transformatsiyalash, eksport tarkibini diversifikatsiyalash, malakali mehnat resurslarini tayyorlash orqali inson kapitali sifatini oshirish, zamonaviy infratuzilmani rivojlantirish hamda global qo'shimcha qiymat zanjirlariga chuqurroq integratsiyalashuvni ta'minlash kabi omillar bilan chambarchas bog'liqdir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xalqaro raqobatbardoshlikni baholash milliy ishlab chiqarish va eksport salohiyati hamda tarkibiy o'zgarishlar jarayonining borishi to'g'risida keng qamrovli ma'lumotlarni taqdim etadi. Ushbu ma'lumotlar

⁵ Muallif tomonidan ishlangan. Manba: <https://stat.unido.org/data/download?dataset=cip>.

asosida milliy sanoat siyosati va davlatning strategik dasturlarini yanada samarali shakllantirish imkoniyati yaratiladi. Bu esa, o'z navbatida, mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlash va aholi turmush darajasini oshirishga xizmat qiladi.

Yuqoridagi tahlillardan kelib chiqib, milliy iqtisodiyotning xalqaro raqobatbardoshligini oshirish maqsadida quyidagi ustuvor yo'nalishlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi:

1. Institutsional samaradorlikni oshirish. Davlat boshqaruvi tizimida shaffoflik va hisobdorlikni kuchaytirish, institutsional tuzilmalar faoliyatining samaradorligini oshirish hamda biznes muhitini yanada takomillashtirish zarur.

2. Inson kapitalini rivojlantirish. Ta'lim tizimini mehnat bozori talablariga moslashtirish, ta'lim mazmunini innovatsion iqtisodiyot ehtiyojlariga muvofiq ravishda yangilash, oliy ta'lim muassasalarida iqtisodiyot, texnik-muhandislik va raqamli texnologiyalar yo'nalishlarini ustuvor rivojlantirish hamda ilmiy-pedagogik kadrlar salohiyatini oshirish muhim ahamiyatga ega.

3. Investitsion faollikni rag'batlantirish. Iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshlikni ta'minlash maqsadida investitsiya muhitini yanada yaxshilash, to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun qulay sharoitlar yaratish hamda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini keng joriy etish zarur.

4. Moddiy infratuzilmani modernizatsiya qilish. Transport-logistika, energetika va raqamli infratuzilmalarni modernizatsiya qilish orqali ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va iqtisodiy faollikni rag'batlantirish mumkin.

5. Eksportni diversifikatsiya qilish. Yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlar ulushini oshirish, eksport geografiyasini kengaytirish hamda savdo to'siqlarini bosqichma-bosqich qisqartirish milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligini mustahkamlashda muhim omil hisoblanadi.

6. Innovatsion rivojlanishni jadallashtirish. Ilmiy tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlariga yo'naltiriladigan mablag'lar hajmini oshirish, universitet-sanoat hamkorligini rivojlantirish hamda intellektual mulk huquqlarini samarali himoya qilish innovatsiyalarning iqtisodiyotga muvaffaqiyatli integratsiyasini ta'minlaydi.

Umuman olganda, milliy sanoatning xalqaro raqobatbardoshligini oshirish kompleks va tizimli yondashuvni talab etadi. Sanoatni texnologik transformatsiyalash, eksport tarkibini diversifikatsiyalash, inson kapitalini rivojlantirish va innovatsion muhitni mustahkamlash orqali O'zbekistonning jahon iqtisodiyotidagi pozitsiyasini yanada mustahkamlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mirziyoyev, Sh. M. (2025). O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasi. 26-dekabr 2025-yil. <https://president.uz>
2. Lall, S. (2003). Industrial success and failure in a globalizing world. QEH Working Paper Series, No. 102, 1–26.
3. Zhao, Z., & Zhang, K. H. (2007). China's industrial competitiveness in the world. Chinese Economy, 40(6), 6–23.
4. Değer, Ç., Türkcan, B., & Kumral, N. (2009). Competitive industrial performance index and its drivers: A comparative analysis on Turkey and selected countries. Ege Akademik Bakış, 9(4), 1375–1398.
5. Kurpayanidi, K. I., & Ilyosov, A. A. (2022). Sanoat mahsulotlari eksportining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish. Farg'ona: Al-Ferganus.
6. Abdumovminov, A. A. (2022). Sanoat korxonalari raqobatbardoshligini baholash usullari. TSTU Conference Proceedings, 3(1), 186–194.
7. UNIDO. (2017). Competitive Industrial Performance Report 2016. Vienna: United Nations Industrial Development Organization.
8. UNIDO. (2022). Industrial Development Report 2022: The Future of Industrialization in a Post-Pandemic World. Vienna: UNIDO.
9. Porter, M. E. (1990). The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press.
10. Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2011). Creating shared value. Harvard Business Review, 89(1–2), 62–77.
11. World Bank. (2020). World Development Report 2020: Trading for Development in the Age of Global Value Chains. Washington, DC: World Bank.
12. OECD. (2021). Global Value Chains: Efficiency and Risks in the Context of COVID-19. Paris: OECD Publishing.
13. Hausmann, R., Hwang, J., & Rodrik, D. (2007). What you export matters. Journal of Economic Growth, 12(1), 1–25.
14. Rodrik, D. (2016). Premature deindustrialization. Journal of Economic Growth, 21(1), 1–33.
15. World Economic Forum. (2023). The Global Competitiveness Report 2023. Geneva: WEF.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>